

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת לך לך

בס"ד, עש"ק פרשת לך לך
ט' חשוון תשפ"ב – שנה י"ג גליון תק"פ

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת			
ירושלים	5:31	6:43	7:23
בני ברק	5:46	6:44	7:19
ניו יורק	5:57	7:13	7:25
מונטריאל	5:50	7:06	7:18
נא לשמור על קדושת הגליון			

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיֹּאמֶר הוֹי"ה אֵל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֵרָאָךְ (א"צ)

הוא נגד 'בכל מאדך' שהוא בכל ממונך כפרש"י שם. וממולדתך הוא בחינת נפש שאדם נולד עמה, והוא נגד 'ובכל נפשך' שהוא אפילו הוא נוטל את נפשך, מסירות נפש כפרש"י שם. ומבית אביך שהם נמיית הלב והמדות הרעות שאדם קיבל ונשרש לו מבית אביו, והוא נגד 'ובכל לבבך' בשני יצריך כפרש"י שם, היינו שצריך האדם לקדש את היצ"ר, ולעשותו למלאך טוב, ולעבוד עמו את השי"ת.

תיקון המלכות ומרכבה לשכינה

וזוהו שאמר השי"ת לאברהם אבינו שיחד ויקבל עליו עול מלכות שמים 'בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', ויקדש ויעלה את כל הגשמיים לרוחניות, ואז יהיה יחודא תתאה כמו יחודא עילאה. ועי"ז אל הארץ אשר אראך יהיה התיקון של בחינת מלכות בשלימות, ותהיה זכוכה לשכינה בסוד ארא"ך בני' רכ"ב, כמאמרם ז"ל (ב"ר פב ו) האבות הן הן המרכב.

ענין השלשה ברכות שנתברך אע"ה

ועי"ז תתברך בשלשה ברכות, ואעשך לגוי גדול בפריה ורבייה, נגד 'בכל נפשך'. ואברכך כממונך, נגד 'בכל מאדך'. ואגדלך שמך שהוסף אות ה' בשמו, ונעשה שלם בכל רמ"ח איבריו כמנין אברה"ם, היינו שכל רמ"ח איבריו יצאו משלימת היצ"ר, ולכן הוא נגד 'בכל לבבך' בשני יצריך.

לעתיד לבוא יהיה יחודא תתאה במדרגת יחודא עילאה

ועי"ז והיה ברכה היינו והיה הוא אותיות שם הוי"ה, ואותיות ו"ה הוא לפני י"ה, לרמוז ש"ה הוא בחינת מחשבה של כל המצוה, בחינת יחודא עילאה, ו"ה מרמוז על מעשה של כל מצוה בחינת יחודא תתאה. ולזה כתוב ו"ה לפני י"ה, לרמוז שלעתיד לבוא כשיתקדש כל הגשמיים ויהיה כולו רוחניות, יהיה יחודא תתאה במדרגת יחודא עילאה. ואז לע"ל יהיה ונברכו בך כל משפחת האדמה היינו שכל אומות העולם יהיו תחת בני לישראל ויהיו עבדים להם, בביאת גואל צדק בב"א.

רעוא רעוין תשע"ז לפ"ק

אמר לאברהם אבינו שהוא צריך לילך מדרגה לדרגה בארץ ישראל ולעשות הכנה לבניו אחריו לעתיד לבוא, כדי שיהיה היחודא תתאה בשלימות, ואז יהיה היחודא כמנין חמישים בשלימות, וזהו לך לך היינו שילך מדרגה לדרגה עד שיהיה היחודא תתאה בשלימות כמו היחודא עילאה.

ענין הק"ש שהאדם מקדש עצמו בכל הדברים הגשמיים

והביאור בזה, דהנה ידוע שהפסוק הראשון של קריאת שמע 'שמע ישראל' וגו' שהוא יחודא עילאה הוא הענין של קבלת עול מלכות שמים במסירות נפש להשי"ת, והוא בחינת מחשבה ורוחניות. אבל בשכמל"ו שהוא יחודא תתאה שהוא בחינת תיקון המלכות לאה ורחל כנודע (שער הכוונות דרושי כוונת קריאת שמע ד"ו פירוש בשכמל"ו), הוא הענין שצריך האדם לקדש את עצמו בכל הדברים הגשמיים, כי כל מה שיש בעולם הם ניצוצי השכינה בסוד 'ומלכותו בכל משלה' (תהלים קג יט), ומוזה ג"כ מקבלים החיצונים יניקה וחיות (שער המצות לך לך), ולזה חסר ביחודא תתאה אחת. ורק לעתיד לבוא כשיתעלו כל הניצוצי השכינה, וכל הדברים הגשמיים יהיו כולו רוחניות בלי שום יניקת החיצונים, ויתבטלו בסוד וכל הרשעה כולה בעשן תכלה, ואז יחודא תתאה יהיה בכ"ה אותיות כמו יחודא עילאה, בסוד שם ב"ן שתתעלה לשם ס"ג (עין חיים ש"י פ"ב), בסוד 'בת קמה באמה' (מיכה ו).

לעלות את יחודא תתאה ליחודא עילאה

וזוהו שאמר השי"ת אל אברהם לך לך, שאחרי שאברהם אבינו מסר נפשו ע"י שהפיל את עצמו לתוך כבשן האש (פסחים קח.), היה יכול לעלות את כל הדברים הגשמיים ולעלות את יחודא תתאה ליחודא עילאה, שיהיה ג"כ בכ"ה אותיות, ועי"ז יעשה הכנה רכה לבניו אחריו.

פרשת 'ואהבת' מרמוז על תיקון הארציות והנפש והמידות ועד"ז יכולים לפרש המשך הפסוק מארצך וממולדתך ומבית אביך שמרמוז על הפרשה השניה של קר"ש שכתוב 'ואהבת את הוי"ה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך' (דברים ו ה), היינו מארצך שמרמוז על דברים ארציים גשמיים,

מרן הבעש"ט מרמוז בפסוק על יחוד ק"ש

הנה בספה"ק דגל מחנה אפרים (ר"ה ויאמר) מביא בשם זקנו מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א, שבתוכת לך-לך מרמוז יחוד של קריאת שמע, ומסביר שם, כי תוכת לך הוא מספר חמשין אתוון דיחודא, במסירות נפש וזהו מארצך וכו', ולך השניה, היינו שהוא לצורך בנין נשמתך תראה למסור נפשך על קדושת השם יתברך ויתעלה, ותוכה לרוא דיחודא דקריאת שמע, וזהו ואגדלך שמך היינו שיתוסף לו ה' בשמו ויהיה נקרא אברהם שהוא מספר רמ"ח, ויהיו רמ"ח תיבין דקריאת שמע כלולין בו ובשמו שהוא נשמתו, ועל ידי מסירת נפשו להשם יתברך תוכה לזה להקרא בשם אברהם בחינת קריאת שמע עי"ש.

מהו כוונת מרן הבעש"ט שמרמוז לכאן הענין של ק"ש

היינו שהפסוק הראשון של קריאת שמע 'שמע ישראל' וגו' יש בה כ"ה אותיות, ובברוך שם וכו' יש בה כ"ד אותיות, וביחד עם הכולל הם חמישים אותיות, וזהו שמרמוז בתוכת לך שהוא בני' חמישים, אבל אא"ז הנה"ק רבי יצחק יהודה היאל מקאמרגא ולה"ה, כותב בספה"ק אוצר החיים (פ) ואתחנן דף מ"א ע"ב), כי לעתיד לבוא ישתלם יחודא תתאה גם כן בכ"ה אתוון, ובמקום ברוך, יאמרו לעתיד וברוך, באות ו' יתירה ע"ש. אבל מ"מ צריך להבין מהו כוונת מרן הבעש"ט הקדוש שמרמוז לכאן הענין של קריאת שמע. וגם למה כתוב ב"פ לך לך.

שילך מדרגה לדרגה עד שיהיה היחודא תתאה בשלימות והנדראה לומר, כי מעשה אבות סימן לבנים, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה (בראשית יב ו), היינו שמה שנכנס עכשיו אברהם אבינו לארץ ישראל עשה בזה הכנה רכה על מה שיכנסו בני ישראל לארץ ישראל לעתיד לבוא בנאולה השלימה כשהיה התיקון השלם. וזהו שכתוב ב"פ לך לך היינו של"ך הראשון מרמוז על היחוד של זמן הגלות שהוא מ"מ חסר אחת ורק עם הכולל הוא בני' גו"ן, והל"ך השניה מרמוז על לעתיד לבוא בזמן התיקון שאז ישתלם היחודא תתאה ויהיה כמנין גו"ן כמ"ש אא"ז הנ"ל. היינו שהשי"ת

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלֶה שְׁמִי וְהָיָה בְּרַכָּה (יב ב).

רצה לומר אמרו בוה"ק (ח"א עו): הנשמה של אדם נקרא אברהם. היינו שהקב"ה אמר להנשמה של ישראל, כשתלך ותבא לעולם העשיה, או 'אעשך' שם 'לגוי גדול' כי כאן אין אתה אלא בחינה אחת נשמה, אבל כשתבא לגוף בר ישראל או צריך אתה להתחלק לרמ"ח אברים, ושם"ה גידים כנודע, כמו שיש לגוף רמ"ח אברים ושם"ה גידים, ה"ה הנשמה שהיא עיקר האדם האמיתי כנודע, והנשמה צריכה להתלבש בכל אבר ואבר ובגידיו, כי בלתי חלק הנשמה לא יכול האבר או הגיד הזה לחיות כנודע, לזה כשבאה הנשמה לגוף בר ישראל או נתגדלה לרמ"ח אברים ושם"ה גידים רוחניים. 'ואברך' הרוחניים יהיו מסייעים לגוף שיהיה כולו טוב מצד הברכה. 'ואגדלה שמך' ר"ל ידוע הוא שיש ה' חלקי נפש רוח ונשמה חיה יחידה דנפש, וכן ברוח ונשמה חיה יחידה בכל אחת יש ה' חלקים אלו, ואם הנשמה היא למעלה או היא אינה אלא חלק אחד, וכשבאה לעולם הזה או תוכל לזכות ולקבל ולהתגדל בכל ה' חלקי נפש כנודע, לזה כתיב 'ואגדלה שמך' בעולם הזה כדאמרו בוה"ק הקדוש (ח"ב צד): זכה יתיר יתבין ליה רח"ה זכה יתיר יתבין ליה נשמתא וכו'. וזהו ברכה 'ואגדלה שמך'. 'והיה ברכה' ר"ל לפי שכל אלו ה' חלקי נפש ניכללין בשם הוי"ה ב"ה כנודע, קוצו של יו"ד הוא יחידה, יו"ד חיה, ה' נשמה, ו' רוח, ה' נפש, לזה אמר 'והיה ברכה' שכולם יהיו בכלל ברכה דקדושה אמן.

בן ביתי מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וַיִּשַׁע אֲבָרָם הַלְוִי וְנָסַע הַנְּגִבָה (יב ט).

רצה לומר ידוע הוא שכל הילוכו של בר ישראל בכל מקום שהוא הולך ונוסע צריך לכוין יחוד קב"ו, והוא בין בתפלה ובלימודו בתורה הקדושה, ואפילו בהליכתו בשוק כמו"מ וכיוצא בהם, בכל אלו הליכות צריך בר ישראל לידע שאין העולם הפקר ח"ו, והקב"ה מלא כל הארץ כבודו, לית אחר פנוי מניה, ובכל תנועה ותנועה צריך ליחד שמא דקב"ו, לזה מלמד אותנו התורה הקדושה ואמרה 'ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה' כלומר 'נסוע' עולה מוק"ם מקומו של עולם, והוא מספר שם הוי"ה כזה יפ"י הפ"ה ופ"ו הפ"ה, ומלת 'הנגבה' עולה שם אדנ"י ב"ה, וזהו יחוד קב"ו יאהרונה.

בן ביתי מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

וַיִּלְךָ לְמִסְעָיו מִגֵּב וְעַד בֵּית אֵל וְגו' (יג ג).

'למסעיו' מלא יוד, ובוה"ר (ח"א פג): נמצא למסעו כתיב. כבר כתבתי מדברי הוה"ר ומדברי מרן האר"י, כי בכל אלה ענינים, אלו ואלו דברי אלהים חיים, שהתורה נכתבת בכל המתיבתות ובכל העולמות, וכולם נכתבו מרועה אחד, אל אחד נתנם, וכל חסרות ויתירות שיש פלונתא, בין הן המסורת, הן הגמרא עם המסורת כלם דברי אלהים חיים. והיה חיוב שכל אחד יכתוב לו ספר כמו שורש נשמתו, כמו רבי מאיר שכתב בתורתו כתנת אור באלף (ב"ר כ ב), ובן דן חושם (ב"ר צד ט), אלא דאנן לא בקיאיין בחסרות ויתירות לכתוב כמו שורש נשמתנו בעולמות העליונים, ועל פי התורה מחוייבין אנתנו לילך בתר רבים דכתיב (שמות כג ב) אחרי רבים להטות, ולכן אע"פ שחייבין לכתוב אחרי רבים, ותפסו הרבים כדעת הרמ"ה והרמב"ם, וכן צוה מרן האר"י (מעמי המצוות האיו"ט) לכתוב לו ספר כדעתם, אע"פ"כ אם נמצא כדעת אחר, עכ"פ בדיעבד כשר לקרות בו, ואין צריך להוציא אחרת, דאין זה נקרא משקר בשמא דמלכא (וה"ק ח"ג עא). חלילה, ואם נמצא 'למסעיו' יכול לסיים הקריאה בספר זה.

יחיכל הברכה מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְהָאֱמֵן בְּהוֹיָה וַיִּחַשְׁבֶּהָ לוֹ עֲדָקָה (טו ד).

'והאמן' חסר יו"ד. כי אמונה אין צריכה לחכמות [בחינת יו"ד], אלא אמונה בפשטות דרכיקות ואהבה באלהי אחד אלהי ישראל, ובדברי הוה"ר ומרן האר"י, אבל לא בחקירות והבנות. אמרתי זאת בשבת העבר, ואמרו לי שכך פירש הצדיק אור מופלא מוה"ר רבי צבי אלימלך מדינאב זי"ע.

יחיכל הברכה מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

אֲמַרְי נָא אֲחַתִּי אֶתְ לְמַעַן יִיטַב לִי בְעֵבֹרְךָ וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגֶּלֶף (יב יג).
[גמסר ב]מסורה [תרין] 'אמרי נא', דין, ואידך] 'אמרי נא לשלמה המלך' (מלכים"א ב).
מבואר (שמו"ר כא ווה"ק ח"ב מו) 'יהי כאשר הקריב' (לעיל פסוק יא) את לבו לאביו שבשמים, [לבוא מצרימה'] שיוכל לנצח למצרים, למקום הקליפות והרהורים, כי מעשה הרשעים מביאין הרהורים לא טובים לצדיק, כדי שיעלה את הטוב ויטול חלקם שבקדושה.

ולזה אמר 'הנה נא ידעתי' עיין בתולדת יעקב יוסף בסופו, וביאר כי 'נא' פירושו שירדה המלכות חמשים מדריגות, בחינות נו"ן דנפילות בגלותא, כמעם 'הרי נחשת' (זכריה ו א. עיין בע"ה שם"פ"ג), וירדה מן החיות של א'לופו של עולם שהוא א', וכיון שירדה כל כך, חשקה לחזור ולהתקרב אל החיות שהוא אות א', ועל ידי התפלה מעלין נו"ן הנפילה אל א'לופו של עולם, ותפלה עושה מחצה (ויק"ר י ה) כמעם 'נא' (שמות יב ב ועיין שם בפרש"י).

והנה קודם הפורענות ח"ו באה מחשבה זרה, כמו מחשבת זנות, או מחשבת ע"ז ר"ל, רק שמחשבת זנות מורה על אחרים הקרובים אליו, ומחשבת ע"ז מורה יסורים וצער הרבה על עצמו, או איזה עונש מיתה משמים, והתקנה הוא שיתקן מחשבה זאת, שיתן לב שיש בתוך מחשבה זאת ניצוץ השכינה שבתוך הקליפה, מחמת השכינה או מחמת חמאיו שעברו, וישתף את עצמו עם השכינה אחר שידע שאלופו של עולם בתוך כל תנועה, ואין שום דבר מקרה, ואם הוא ילך אחר הרע, או מוריד נפשו, וגם הניצוץ הזה לעומק הקליפות, וכשידע שהוא בהשגחה מהמשיגית, ושם אתו עמו אלופו של עולם, ואז יראה ורעד יבוא בו, ויתפרדו 'כל פועלי און' (תהלים צב י) ויפול הרע לנדר"ר, ויעלה רכוש גדול מעמקי הקליפות, ונעשה יחוד יראה עם גורא, וכשירגיל עצמו לקדש עצמו, או יבוא למדריגה גדולה לאהבה בתענוגים, וניצול גם הוא ממתה משונה.

ובזה יובן 'הנה נא' שירדה החיות עד עמקי הקליפות, והתיקון לזה 'ידעתי' נתחברתי בהש"י, 'כי אשה יפת מראה' דלעילא 'את' הוא, ועשה יחוד ארבע הוי"ת עם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן עם אדנ"י אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד במספר 'כי אשה יפת מראה', כי על ידי שנכנס בו איזה מחשבה גשמי ונפסק מהדביקות, וזה עיקר נסיון לאדם, נתקשר ביחודא עלאה.

וכש'יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת' חש 'והרגו את' במחשבות רעות, [כמעם] 'ירעו אותנו המצרים' (דברים כו י), כי בן למעלה מכריון מאן בעי למחוי ביקרא דמלכא, סמ"א לא ניהא להו ואתפרשין (וה"ק ח"ב קלה), ואלו היו יודעין שיהיה זיוג לא היו מתפרשין, כי היו רוצין להכליל ליהנות משירי שפע הכל כנודע, וכן כאן 'והרגו את' ימשיכו אתו ח"ו לתאות גשמות, כדי שיהנו הם, ויהיה להם חלק ביוג קדוש כזה.

'אתך יחיו' בודאי 'יחיו דגן ויפרחו כגפן' (הושע ד ח), כי השכינה עמך בודאי לא תפול בידם להגשמים אותך באיזה מחשבה, אלא אדרבה 'אותך יחיו' בבנים, ויתחדש לך מטרון כגפן, בבנים ובני בנים, על כן 'אמרי נא' למלכות שמים 'אחתי' לעשות הכל בחכמה, וברמיזא דחכמתא, 'אמרי נא לשלמה המלך' שהשלום שלו (שמו"ר נב ה), 'אחתי את' [בסוד] 'אמור לחכמה אחת' (משלי ו ד), שתעלה במעלת הדביקות והחכמה, ולהעלות אברי השכינה מת"ו עד א"לף 'אמרי נא אחתי א'ת'.

עיין ביחוד א'חזה' ב'סנסינו' (שער החורים פ"ג), והשם זה סוד הדרים עליונים המריקים שפע וברכה, ולכיון בשם אה"ב במילוי אל"ף וי"ו ה"י ב"ת, והוא עה"כ, או ה"ה"א זאת הוא במילוי ה"י"א, מספרו 'למען ייטב לי בעבורך', [וגם] 'אמרי נא אחתי את' ב"פ מספר 'למען ייטב לי בעבורך', וכל זה על ידי המשכות שם הנ"ל ג"פ ערב ובקר וצהרים כמספר זה והבן, וזהו 'וחיתה נפשי' 'וחיתה נפשך' ירמיה (לח"ז) והבן.

יחיכל הברכה מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

כללים בדין קבלו שדה לאריסות או לשכירות, בשותפין בחנות במלאכה ובסחורה. סימן רמה [ב]

כשהשכר אינו ידוע

ו. וכל זה שהשכר שבת וחול ידוע, אבל אם אינו ידוע, אם כן בודאי אין להם קפידא זה על זה, ואין מזכירין שבת וחול כלל, פשוט שחולקין בשוה^א, כי מן הסתם יום אחד שוה לחבירו:

כשחלקו סתם

ז. ואם לא התנו לא בעת הקנין ולא אחר כך, ואחר כך חלקו סתם מותר^ב, כיון שאין הגוי מחשב כלל מי נשכר יותר, אבל אם הזכיר בפעם אחת אחר חלות הקנין שהגוי יטול בשבת וישראל בחול, אזי בהכרח יניח לגוי שכר שבת לעצמו והשאר חולקין בשוה:

כששותפין בתנור או ברחיים

ח. אם היה תנור וכיוצא שאין עושין בו בעצמו מלאכה, אלא כל מי שיש לו לאפות בא ואופה בתנור ונותן שכר, וכן רחיים של סוסים שכל מי שיש לו לטחון מביא לעצמו סוסים וטוחן ברחיים ונותן שכר, והתנור והרחיים הם בשותפות עם הגוי, ואין מוטל עליהם אלא עסק קבלת שכר, אף על פי שלא התנו מתחלה שיהיה עסק יום שבת לגוי ועסק יום אחד של חול לישראל אלא הגוי מעצמו התעסק בשבת לקבל שכר של שבת וישראל בעצמו התעסק באחד מימות החול לקבל את השכר, חולקין בשוה, שהרי אין הגוי עובד בשבילו כלל והשכר הוא

בהבלעה, אפילו היתה אמירה אחר הקנין ביניהם ובשעת חלוקה חלקו סתם מותר^ב:

ליקח הישראל שכר שבת מהגוי

ט. בשדה ובכל הדברים שבעולם, אם התנו מתחלה שיהיה שכר ועבודת שבת לגוי, וישראל לא יעבוד כנגדו בימות החול, אלא עבדו ועשו הכל שניהם בשוה, אפילו באו לחשבון בעת החלוקה ונתרצו לחלוק בשוה מותר^ב, דמתנה נותן לו הגוי.

ואם לא היה תנאי, אלא סתם עסק הגוי במלאכה בשבת, ובימות החול עסקו שניהם ביחד, אפילו היה יום שלא עסקו כלל, אבל בעת שעסקו עסקו שניהם, כיון שאין הישראל פורע לגוי כלל, ומה שעובד הגוי בשבת לטובת עצמו נתכוין כדי להשתכר ואינו מתכוין כלל בשביל ישראל, אם הגוי אינו מזכיר כלל יום השבת מותר לחלוק בשוה^ה.

אבל אם מזכיר יום השבת, הרי באמת יום שבת לא נקנה לגוי, דהא לא התנו בעת קניה, והרווח מן הדין שייך לישראל, אלא שהגוי תובע ממנו שכירות בעד מה שעבד בשבילו חצי היום, אז אסור לישראל ליקח כלל משכר יום השבת, אלא הכל לגוי והשאר חולקין בשוה, כיון שתובע לו שכירות עבד בשביל ישראל והוא כשכר שבת, וזה אמת ברור הלכה למשה מסיני:

מסגרת השלחן

ע"כ. ועיין עוד ב'פרי מגדים' שם, וב'שרע הרב' (ס"ז) ומש"ב (סק"א).

ד. כד כתב מהר"י אבוחב, מובא ב'שרע' (ס"ב): היכא שהתנו בתחילה אם אחר כך בשעת חלקה נתרצה האינו יהודי לחלק בשוה מותר.

ה. כמבואר ברמ"א (ס"א): ויש מתירין השכר בדיעבד אפילו לא התנו וחלקו סתם.

א. כד כתב בשו"ת רב"ח (סימן קו). מובא ב'מגן אברהם' (סוף סק"ב): אם לא נודע כמה השכירו בשבת כגון בחנות רשאי לחלוק בשוה.

ב. כדלעיל (סעיף ב).

ג. עיין ב'מגן אברהם' (סק"א) בתוך דבריו: ואם כן אם אין עושין כלום, רק שהעכ"ם מסיק התנור ואופין בו ונותנין שכירות, אע"ג דהישראל אסור לקבל השכירות משום שכר שבת, מכל מקום רשאי לחלוק סתם בהבלעה.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

יומא דהילולא הרה"ק רבי אברהם משה בן רבי צבי הירש מפשעווארסק זצ"ל ט' חשוון תקנ"ד

החמישי הלך אותו מאה מלקות בפעם אחת כמעט עד כדי להמית, והנער הזה לא הודה להם עד סופו.

ואחר זה שאלו את הצדיק אם הוא מצלח או לאו. השיב להם הצדיק שעמד בנפשו ומצלח לאמנותו. ואמרו הגזלנים האלה להצדיק, ידעתם רבנו על מה עשינו זאת, הוא אינו אלא כדי שאם יגנב או יגדל ויחדפו אחריו וישיגוהו וילקו אותו אפלו כמעט עד כדי להמית מפת רצח ידע שלא ילקו אותו תמיד בלי הפסק, ומכרח הלוקה להפסיק והוא יתחזק בדבורו ולא יודה להם בשום אופן.

וכששמע הצדיק דברים אלה שמח מאד, בגלל שיש בו מוסר גדול, כלומר שאם מוסרין איזה איש כשר מן השמים בנסיונות כפודע, ידוע נדע שאין מוסרין אותו תמיד בלי הפסק, ומכרח הלוקה להפסיק והוא יתבדד ברב רחמי להפסיק.

זקן ביתו אבות פ"א מ"ז אופן ז' לרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

שישמע לנו, יש נער קטן אתנו ואנחנו רוצים לנסותו לפני רבנו אם הוא מצלח אם לאו. השיב להם הצדיק, הן אמרו הגזלנים אל הנער הזה להביא להם נר, והלך הנער והביא להם. וישאלוהו למה הביא להם במקום הנר. השיב להם שהם לא שאלוהו רק עבור להם ולא עבור נר, והם בשללם שרק עבור נר שאלוהו ולא עבור להם. והנער לא הודה להם, עד שהציעו אותו על הספקסל והלקו אותו עשרים מלקות במטותם ולא הודה להם. ואחר זה שאלוהו עבור ספין והוא הביא להם מים. ועל שאלתם למה הביא מים, ענה להם שרק עבור מים שאלוהו ולא עבור ספין, ושיניהם עומדים על דעתם. לקחוהו פעם שנית והציעו אותו על הספקסל והלקו אותו עוד שלשים מלקות במטותם ולא הודה להם. וכך היה עד חמשה פעמים שבכל פעם ששאלוהו עבור זה הביא דבר אחר, והוא עמד על דעתו ולא הודה להם על שום דבר קטן מהשליחות. ובכל פעם ששאלוהו ולא קדם את דבריהם הלך אותו עוד יותר מלקות, עד שבפעם

שמעתי מאדוני אבי מורי זלה"ה מעשה מרבנו משה הגדול זצ"ל מפשעווארסק שנסע פעם אחת בלילה באיזה דרך, והיה תועה בנער גדול עד שלא היה לו שום דרך שיכול לצאת משם, והיה תועה לערך שלש שעות. אחר כך ראה מרחוק בתוך הנער הלך בית קטן ונר היה דולק שם, ומשך אחר זה נר עד שבא לבית הקטן הנ"ל, ומשבא לשם ראה הגזלנים והמסנים יושבים שם והיה לו פחד גדול מזה, ותכף ומיד פשרו הגזלנים אותו לקחו אותו להבית שלהם, ומשכרה הצדיק הלך שהוא במקום ספק גדולה כזו מיד התחיל לומר ודוי וישמע וישראל בלי הפסק רגע בפתח גדול.

והיה בהשגחת אין סוף ברוך הוא שגזלן אחד היה ביניהם איש יהודי והיה מכיר אותו, ובקש מחבריו שאל יזיקו ואל יפגעו חס ושלום בצדיק הזה אפלו כחוט השערה, וכלם שמעו לו. ותכף הלכו כלם אל הצדיק הלך ואמרו לו, רבנו אל תפחד מאתנו, כי לא נעשה לך שום דבר קטן רע חס ושלום. רק בקשה אחת יש לנו לרבנו

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ל

ואברהם קבד מאד במקנה בנסף ובהנה: (בראשית יג ב) הרחבת דעתו של צדיק

צריך שמירה בכל עת שלא ייצא נפשו מגודל אור הדביקות. ופעם אחד שאל אותו פרומיר נער, מפני מה הוא מתנהג כל כך בהרחבה, והשיב לו בפשטות, צריך להרחיב [את] דעתו לעבודת השם יתברך.

נתיב מצותיך' הקדמה

הרחבת הדעת של צדיק שלא יקטרג עליו היצר
אחר התפלה והדביקות, נשאר רושם המוחין ותענוג רוחני ושמחה רוחנית מן התפילין והתפלה, ובניקל לו אף שיהיה לו כל תענוגים גשמיים, שיהיה אצלו כ'אין', מגודל תענוג רוחני ושמחה רוחנית. כמו למשל מי שהרויח אלף אלפים, שאינו יכול לאכול מחמת תענוג. אף על פי כן [בכדי] שלא יתגרר בו היצר ויכבה נרו חלילה, אם הוא כבר מבורר ומזוכך מתאוות חומריות, יכול להעלות על שולחנו כשולחן מלכים, כדי שיתרחב דעתו בשמחה ואהבה, וידיבק נפשו במקור 'אהבה בתענוגים' (שה"ש ז, ז), אור אלה אין סוף.

וכן העידו על **גאון וצדיק אחד** מערי אשכנז, שהיה עולה בכל יום על שולחנו כשולחן מלכים, והוא לא נהנה בו אלא ראות עיניו והרחבת הדעת, שלא יקטרג עליו היצר לבטלו מדביקות הבורא באש להבת שלהבת.

נוצר חסד' אבות ו, ב - אהבה ז

להרחיב דעתו של צדיק

לפעמים צדיק אמת שכבר נודרך בזיכוך גדול בזיכוך רב כעין רבי שמעון בן יוחאי, אמר אנא איכא בעלמא (עיי' סוטה מט:). כי צדיק אמת מרוב קדושתו [הוא] קשור באין עליו ממש 'אין', בחד קשירו אתקשרא ביה בקודשא בריך הוא (זוהר ח"ג רפח.), ביטול המציאות לגמרי לגודל קדושת השגת אלהות, אור אין סוף, ומחמת גודל ה'אין' [הוא] כפוף ובטל, ואינו יכול להשפיע שום אור בתלמידיו ולא לכל העולם, ולכן משפיעו עליו מלמעלה התרחבות המוחין עד שירגיש בחינות ישות שלו, אנא איכא בעלמא. אף שעל ידי זה נסתלק ממנו בחינות 'אין' אין סוף, אף על פי כן זה גאות של הקדושה, 'זמרו יהוה כי גאות עשה' (ישעיה יב, ה). 'יהוה מלך גאות לבש' (תהלים צג א). ויכול להשפיע כל מיני ברכות שפע ואור וחיות וכל טוב על העולם, וכל העולם כדאי הוא לו (אבות ו, ב).

וצדיק אחד היה, **רבינו משה מפשעוורסק** הראשון, שמימיו לא נשמע ממנו שום קטנות והרכנות הראש, אלא תמיד היה משבח עצמו, ומספר גדולת נפשו ומדריגות הרמות שלו, והאיך הוא גדול בשמים ובארץ, והאיך כל העולם כדאי הוא לו. ובכל רגע היה מספר רוח הקודש, צופה בבירור על כל ההוה, והיה נראה ממנו נפלאות ונוראות, והיה תמיד משבח ומספר גדולת עצמו. וכל זה [מפני] שנפשו היתה נמוכה כעשב קטן, ולבבו נשבר מאוד, אין ממש, כתולע קטן הרוחש על הארץ מגדולת אין סוף. ולכן בהכרח היה שיגביה את עצמו להרחיב דעתו, להשפיע אור וחיות ושפע על כל העולם, שלא יתבטל מכל וכל. ונשמתו היתה מפלא עליון הפלא ופלא.

נוצר חסד' אבות ו, ב - אותיות ט

שידליקם, כי אותו קנאפ אין בו אפילו חיות מועט ולא מעט אור.

ואני השפל לא באתי חלילה על איזה פרטות מצדיקים אנשי דורינו חלילה, כי 'מי יודע רוח בני האדם' (קהלת ג כא) צדיקים, כי אפשר בנקודה החיצונה [הוא] מתנהג כמלך, ובנקודה הפנימית לבבו נשבר ונכנע לפני קונו לאלף שברים נשבר, 'קדוש הוא לאלהיו' (ויקרא כא ז).

זוהר ח' ח"א דף רטו.

הרחבת המוחין לצדיק ע"י עסקי עולם הזה

אמר **מרן אור ישראל הריב"ש** משם **רבינו סעדיה גאון**, שלפעמים נתרבחין המוחין לצדיק על ידי עסקי עולם הזה, ובא לידי אהבה והארה גדולה... הבן הדברים כי הם כבשונו של עולם.

זוהר ח' ח"ב דף תל:

צדיק אמת שכל עסקו בדביקות אלהות צריך

הרחבת הדעת עושר וכבוד

יש שיש לו הכנעה ממרה שחורה מעבירות מעניות מעצבות, וכל הכנעה כזאת [הוא] הבל, אלא עיקר הכנעה הוא מדריגה שיהיה לו לב שמח לתורה ומצות, ונפשו דבוקה באלהים חיים ובהרחבות הדעת בעושר וכבוד, ואף על פי כן יהיה פנימיות לבו 'אין' ממש בטל מלא אהבת ישראל. אבל מי שיושב בין תנור וכיריים, ואוכל פתו באפר ולובש בגדים בלויים, אתה תיסבור שזה הכנעה, זה שקר. 'אם אין דעת', רוח אלהי, ודביקות ואור, אין זה הכנעה, כי עיקר הכנעה ואין [הוא] בנקודת הלב, לב אמת.

אבל נקודה חיצונה יכול לנהוג לצורך עבודה ודביקות ורוח הקודש כמו מלך. כי אין השכינה שורה אלא מתוך 'לב שמחה' (שבת ל:). שמספרו 'שכינה', והנביא יוכיח שהיה צריך להיות עשיר (נדרים לח.), 'והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד הוי' (מ"ב ג טו), ולכן צדיק אמת שכל עסקו בדביקות אלהות צריך הרחבת הדעת עושר וכבוד, אחר שנתנסה באלף נסיונות, ודי בזה שלא תתטפש.

נוצר חסד' אבות ג, יז

הרחבת דעת הצדיק במלבושיו ובאכילה

כי באמת, צדיק גמור שנתנסה בהרבה ירידות ויסורין, באלף פעמים טעם מיתה, ועמד ככולם, תקיף בהאי עלמא בלב שמח, לא הרגיש כלל בשום יסורין ודלות ועניות, מרוב אור זיו השכינה, שמאיר עליו טעם עולם הבא בעולם הזה, והיה תמיד פניו מאירין ושמחין מחדוותא דשמעתא ומהתפילה ותפילין, אזי כשכבר נודרך בזיכוך רב וקדוש, [הוא] מנהיג עצמו בהרחבה להרחיב [את] דעתו שלא יקטרג עליו היצר, כי הדביקות והחיות אלהות ולב שמח מתפילה ותפילין הוא ממש חיים לקדושה, ומוות לסיטרא אחרא.

וכדי שלא יקטרג עליו [היצר] להפילו חלילה. צריך כמה פעמים להרחיב [את] דעתו בעניני עולם הזה, [כדי] שלא יתגרר עליו הפכו. וכן התנהג **רבינו הקדוש מוהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב**, שהיו מלבושיו מלבושי מלכות, והכנת סעודתו בכל יום כסעודת המלך, ולא נהנה אלא ראות עיניו. ואמר עליו **רבינו הקדוש מוהר"ר אלימלך [מליזענסק]**, [ש]כשהוא לובש המלבוש לתפילה, ומחבר הקרסים של לבושו, [הוא] ממשיד שפע למעלה לשמונים אלף כיתות מלאכים, והוא חיותם. והיה

טעם של התנהגות הצדיקים בהרחבה ובפרישות

אמר מרן אור שבעת הימים אור עיניו **רבינו הקדוש הריב"ש טוב**, (כתונת פסים פרשת צו) על מה שאמרו חז"ל (אבות ב, ט) עין טיובה רוח נימוכה נפש ש'פלה, שם 'שטן' הפועל כל טוב, תלמידיו של אברהם ראש עולם התיקון, 'בהב'ראם' (בראשית ב ד - אותיות 'באברהם'). עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה, תלמידיו [של] בלעם [הרשע] ראש עולם החורבן והשבירה. ואמר התנא, מה בין [תלמידיו של] אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם [הרשע]. והקשה מרן, מה בעי התנא בזה, וכי לא ידענו שהצדיק נוהל עולם הבא והרשע יורש גיהנם, ומה קא משמע לן בזה [שהוא] דבר שתינוקות יודעין זה.

ואמר **מרן הקדוש**, כי זה בא להורות, שלא תטעה כשתראה אחד יושב בין הכיריים בבגדים בלויים ואוכל לחם במלח, ובפרט כשיושב והולך בטלית ותפילין כל היום וכיוצא, תסבור שזה יש לו כל המדות טובות, אמת שיכול להיות שכן הוא, אבל יכול להיות שהוא רשע גמור, שכל אלה [הוא] עושה] לרמות הבריות.

וכן כשתראה אחד מתנהג בהרחבה בלבושי מלכות וכיוצא, תאמר שזה הוא רוח גבוהה ונפש רחבה של בלעם, אמת שיכול להיות שהוא כך, אבל יוכל להיות שהצדיקים מהפכין כל מדות רעות אל הקדושה, ויש לו עין רעה על עצמו, שבלבו אין חוטא בעולם כמותו, ואני ערום מן המצות ומן התורה והיחוד, ומקיים 'ויגבה לבו בדרכי השם' (דה"ב יז ו), 'ואתהלכה ברחבה' (תהלים קיט מה), [הוא] מקרא מלא יושב יצחק בגר' (בראשית כו ו), עשה ישוב מעולם התיקון, [ותינקן את רעה גיבוהה רחבה ר"ת גר']. ולזה אמר התנא, אני מסרתי לך סימנים בין טוב לרע, [ואתה לא תדע מי הם ולא תכיר בסימנים הללו, אלא בוחן לבות הוא יודע ולא אתה, וההפך בניניהם אינינו בחוש המוחש, אלא לפני בורא עולם גלוי מי הצדיק היורש ונוהל עולם הבא, ומי היושב והולך בטלית ותפילין כל היום וכדומה, רוח נמוכה ונפש שפלה, אעפ"כ יורש גיהנם. וכל זה גלוי להשם יתברך ולא לך, לכך חזר ואמר 'מה בין', להורות שאתה לא תכיר בין טוב לרע אלא בוחן לבות וכליות, ודפ"ח.

זוהר ח' ח"ד דף קכט:

הצדיק שמתנהג כמלכות

הצדיק מייחד יחודים בכל דבר שבעולם קטן וגדול, ולפעמים מתנהג כמלכות [כדי] שיהיה דעתו צלולה לדבקה בו בחיות ובשמחת מצוה ממש טעם אור עולם הבא בעולם הזה, ודעתו שפלה ונבזה ממש כתולעת, ומעורב בין ישראל, ובאהבת ישראל מקושר מאוד, כי באמת אי אפשר לבוא לשום מדריגה אם לא שנפשו נמוכה שפל מן כל השפלים שבישראל, וכולל עצמו עם כל ישראל באהבה ובהכנעה...

'היכל הברכה' בראשית דף צד.

הכנעת הצדיק בעת שהוא מתנהג בהרחבה

אמר **הקדוש איש אלהים מוה"ר ישראל מרוזין**. כי מתחילה היה רבי כמו לאמפע, שבתוכה פתילה דולקת ומאיר לכל, וכעת [הוא כמו] קנאפ של הענגיל לאכטיר באמצע, וסביבו נרות, ואין מי